

METSÄTALOUS

Rahtisahaus on hyvä luonnonvara. Sitä täytyy pitää yllä. TOIMINNANJOHTAJA RAIMO ETELÄ, SAHAYRITTÄJÄT RY

Metsätilamaksu pysyy sitkeästi suunnitelmissa

Metsäteollisuuden toive puukaupan vauhdittamisesta maksulla tai verolla saa kannatusta poliittisilta päättäjiltä. MTK on ampunut idean toistuvasti alas.

Metsäteollisuus ei ole saanut haluamiaan puumääriä haluamallaan hinnalla. Sen vuoksi metsäyhtiöt ovat ehdottelleet erilaisia maksuja ja veroja puukauppaa vauhdittamaan.

Vasemmistopuolueilla taas on kiinnostusta kiinteistöveron ulottamiseen maa- ja metsätaloukseen. "En kannata kiinteistöveroa maa- ja metsätaloukselle. Puu pitäisi kuitenkin saada liikkeelle nykyistä paremmin, joten jotain meidän on tehtävä", sanoi elinkeinoministeri Jan Vapaavuori (kok.) Metsäteollisuus ry:n päättäjäsminaarissa Helsingissä eilen.

Kiinteistöveron sijaan Vapaavuori on valmis keskustelemaan verovähennyskelpoisesta metsätilamaksusta tai jopa pinta-alaveroon palaamisesta. MTK:n metsäjohtaja Juha Hakkarainen ihmetteli, miksi teollisuus valittaa oman verorasituksen kasvusta, joka haittaa liiketoimintaa. Silti yritykset haluavat metsätalouden kannettavaksi lisärasitteita. "Puukaupan suurimmat ongelmat liittyvät tilakokoon ja metsänomistajien ikäänty-

miseen. Metsänomistajat eivät lisäveroilla nuorene. Sen sijaan ratkaisua pitäisi etsiä yrittäjyyteen kannustavista toiminista", Hakkarainen sanoi.

Ennakoitavuus tuo investointeja Metsäteollisuus ry:n puheenjohtaja Juha Vanhainen muistutti metsäteollisuuden tuovan edelleen lähes kolmanneksen nettovientituloista. Viennin veto on kuitenkin heikentynyt koko ajan. "Meidän kilpailukyky pitää pistää remontiin. Vain vientiteollisuuden kilpailukyky kääntää maan nousuun ja turvaa hyvinvoinnin", sanoi Vanhainen. Vapaavuori pohti, miksi Suomi pärjää kansainvälisissä kilpailukykyvertailuissa loistavasti, mutta silti tänne ei investoida. Hän nosti yhdeksi ongelmaksi toimintaympäristön heikon ennakoitavuuden. Valtio on rahantarpeessaan lätkeynt veroja toisen perään, mikä vaikeuttaa investointien kannattavuuslaskentaa. "Toivon, että Kemlin biojalostamoon löytyy pääomaa. Ja samalla toivon, että teollisuus-

JAANA KANKAANPÄÄ

MTK edistäisi yrittäjyyttä metsämaalle kaavailtujen maksujen sijaan.

den toimintaympäristö saadaan vakaaksi ja että valtiovallan toimilla ei enää lisätä teollisuuden kustannuskuormaa."

Metsäteollisuus turvattava Työministeri Lauri Ihalainen (sd.) nosti puurakentamisen yhdeksi valopilkkuksi. Työtä sen

vaan ajatuksena."

"Saksassa valtio on päättänyt pitää autoteollisuuden arvokeijun tärkeimmät osat omassa maassa. Meidän pitää tehdä sama päätös metsäteollisuudesta. Sen toimintaedellytykset on turvattava", totesi Ihalainen.

Ongelma-aloilta kovaa kasvua

Keskustan puheenjohtaja Juha Sipilä ennusti, että jatkossa kovimmat kasvuyritykset keskittyvät ratkomaan maailman energia-, ruoka- ja vesipulaa. Biotalousdella taas on suora yhteyttä metsäteollisuuteen. "Puu ratkaisee monia yhteiskunnan isoja haasteita. Tavallaan ihme, että monet metsäläen innovaatiot eivät ole lähteneet lentoon. Pitäisiikin niiden jalostaminen antaa pienempien yritysten tehtäväksi?" kysyi Sipilä. Hän halusi muuttaa suomalaisen yhteiskunnan kokeiluvampaan suuntaan. Julkisesta hallinnosta pitäisi tulla kilpailuetu sen sijaan, että se painaa jarrua.

"Meidän pitää tarttua mahdollisuuksiin. Metsätaloudessa oppia voi hakea Ruotsista, missä metsänomistus on kehittynyt yrittäjyyttä kohti. Arvioiden mukaan 10 vuotta pois metsänomistajien keski-ikästä ja 10 hehtaaria lisää pinta-alaan piristäisi puukauppaa. Metsävero olisi ehkä sopiva kannustin, joka tuupaisi myymään puuta. Tämä siis

JARMO PALOKALLIO

Piensahat ostavat puuta

Jos talvileimikko ei ole käynyt kaupaksi suurille ostajille, yksi mahdollisuus on tarjota sitä paikalliselle piensahalle tai sahauttaa tukkeja sahatararaksi omaan käyttöön. Metsäntutkimuslaitoksen mukaan piensahat käyttivät vuonna 2010 0,7 miljoonaa kuutiometriä tukkia, mikä on noin kahden keskiuuren teollisen sahan verran. Piensahat ostivat sahaamastaan tukista kolmasosan. Niiden yleisin toimintatapa on asiakaiden puiden sahaus.

Valtaosa piensahoista on

sivutoimisia ja kevättalvi on niiden sesonkiaikaa. Ulkopuolista puuta ostavat sahat käyvät sekä hankinta- että pystykauppaa. "Tässä vaiheessa nimenomaan kannattaa tarjota", painottaa Sahayrittäjät ry:n toiminnanjohtaja Raimo Etelä. Kun puu on jäässä, sen laatu pysyy hyvänä varastoinnin aikana. "Toki kesän puolella voidaan sahata, mutta kuivausaika pitee nee ja kuivausvirheet lisääntyvät." Metsänomistajan kannattaa tarjota piensahalle pieniäkin

eriä, Etelä opastaa. "100-300 kuutiota on sopiva määrä, enempi alkaa käydä sahurin lompakolle." Piensahojen apteeraus noudattelee niiden tuotteesta riippuen samaa logiikkaa kuin suurten. Osa sahoista tuottaa erikoispuutavaraa, jolloin ne voivat hyödyntää erikoisia puulajeja sekä pitkiä tai lyhyitä mittoja. Esimerkiksi paanujen aihioiksi kelpaavat metriset tukit, kun veneenrakennuksessa saatetaan tarvita 8-metrisiä tavaraa.

HENRIK SCHÄFER

Puun hinnat 14.1.-12.2.2013

Lähde: Metsäntutkimuslaitos

Alue	Mäntytukki	Kuusitukki	Koivutukki	Mäntykuitu	Kuusikuitu	Koivukuitu
Euroa/m³ (alv 0 %)						
■ Kantohinnat, pätehhakkuut						
Etelä-Suomi	55,8 ↔	55,2 ↔	40,7 ↔	16,5 ↓	18,8 ↓	17,0 ↔
Keski-Suomi	55,9 ↔	55,6 ↔	42,7 ↔	17,3 ↓	19,2 ↓	17,8 ↔
Savo-Karjala	54,7 ↓	53,9 ↑	43,2 ↑	17,1 ↓	18,1 ↓	16,5 ↓
Kymi-Savo	56,5 ↓	54,9 ↔	44,2 ↓	17,2 ↓	19,0 ↓	17,2 ↓
Etelä-Pohjanmaa	55,5 ↓	54,0 ↓	37,6 ↔	18,2 ↔	18,9 ↓	18,0 ↓
Kainuu-Pohjanmaa	52,9 ↓	51,7 ↔	-	18,3 ↓	17,5 ↓	18,1 ↔
Lappi	46,9 ↔	48,4 ↓	-	17,6 ↓	-	16,5 ↓
Koko maa	55,4 ↔	54,7 ↔	42,5 ↔	17,5 ↓	18,7 ↓	17,4 ↓
■ Kantohinnat, harvennushakkuut paitsi ensiharvennukset						
Etelä-Suomi	48,8 ↔	48,2 ↔	37,6 ↔	14,8 ↓	15,9 ↔	14,3 ↔
Keski-Suomi	47,5 ↓	47,8 ↓	38,7 ↔	14,9 ↓	16,2 ↔	14,5 ↓
Savo-Karjala	47,0 ↓	46,1 ↓	37,8 ↓	14,7 ↓	15,3 ↓	13,9 ↓
Kymi-Savo	49,0 ↓	47,9 ↔	39,7 ↔	14,8 ↓	15,9 ↔	13,9 ↓
Etelä-Pohjanmaa	46,4 ↔	-	-	14,8 ↓	15,0 ↔	14,4 ↔
Kainuu-Pohjanmaa	45,4 ↓	45,4 ↓	-	14,2 ↓	14,6 ↓	13,0 ↓
Lappi	-	-	-	-	-	-
Koko maa	47,7 ↓	47,4 ↔	38,3 ↓	14,7 ↓	15,7 ↓	14,0 ↓
■ Hankintahinnat, kaikki hakkuut						
Etelä-Suomi	58,8 ↑	58,5 ↔	44,1 ↔	29,8 ↑	32,2 ↔	30,6 ↔
Keski-Suomi	57,4 ↑	55,3 ↑	45,1 ↓	29,7 ↔	31,0 ↓	30,3 ↔
Savo-Karjala	56,4 ↔	54,9 ↔	45,0 ↓	29,7 ↑	29,2 ↓	31,1 ↔
Kymi-Savo	57,7 ↑	56,0 ↓	47,5 ↓	29,5 ↔	31,8 ↑	30,7 ↑
Etelä-Pohjanmaa	53,8 ↓	52,3 ↑	-	29,0 ↔	29,8 ↔	29,4 ↑
Kainuu-Pohjanmaa	56,8 ↓	54,0 ↔	-	29,2 ↓	29,7 ↓	30,6 ↔
Lappi	55,3	-	-	30,2 ↓	-	30,7
Koko maa	57,3 ↔	56,5 ↔	45,6 ↔	29,5 ↔	31,1 ↓	30,6 ↔

Hintojen muutos jaksolta 3-30.12.2012: ↑ = nousutt ↓ = laskenn ↔ = pysynnt ennallaan (±1 %)

Pienten sahojen väki esittäytyi ja juhli Tuurissa

ALAVUS (MT)

"Tässä haetaan piensahateollisuuden näkyvyyttä. Asiakkaat löytävät yrityksiä, ja näkevät, että pienyrittäjänkin tuottaa laatua", selittää Sahayrittäjät ry:n toiminnanjohtaja Raimo Etelä.

"Taso on noussut, ja koneiden merkitys siinä on ollut suuri", toteaa yhdistyksen kunniapuheenjohtaja Lauri Porkkala.

Ympäriällä, Tuurin kyläkaupan pihassa tukit kolisevat ja puru lentää eri laitevalmistajien sahausnäytöksissä. Sahayrittäjien talvisahauspäiville on koostunut viikonlopuksi noin 100 sahayrittäjää.

Sahojen määrä laskenn nopeasti

Näkyvyys on alalle tärkeää, sillä sahataravaa ei osteta pientuotajilta kuten ennen. Sahoilta ovat vieneet asiakkaita omatoimiraikentamisen väheneminen ja kilpailu rautakauppojen kanssa.

Yritysten määrä on romahuttanut alle puoleen 10 vuodessa. Metsäntutkimuslaitos laski Suomessa olevan 1200 aktiivista piensahaa vuonna 2010. Sahoja oli vuosittuhannen vaihteessa vielä noin 2800.

Osalla yrityksistä on vaikeuksia löytää jatkajaa, sillä fyysinen työ ja epävarma tulevaisuus houkuttelee harvaa nuorta. Etelän mukaan sahayrittäjistä noin joka kolmas on syntynyt 1940- tai 50-luvulla. 1980-luvulla syntyneitä on 13 prosenttia.

Viime ja tänä vuonna alaa työllistää EU:n rakennustuoteasetus, joka astuu voimaan lopullisesti heinäkuun alussa. Sahataravalta vaaditaan cemerkintä. Yritysten on laadittava tuotantoa kuvaava käsikirja ja teetettävä tarkastuksia, jos ne tekevät lujuuslajiteltua tavaraa. Sivutoimisesti vähäisiä määriä sahaaville valvontakustannukset ovat korkeat.

Rahtisahaus tärkeä maaseudun palvelu

Noin 500 yrittäjää on käynyt ce-merkintään liittyviä koulutuksia.

"Ce on vedenjakaja. Yrittäjät pohtivat, investoidako toissaan vai jäädäkö eläkkeelle", Etelä toteaa.

Mahdollisuuksia hän näkee jatkojalostuksessa, kuten sisustuspaneelin tuotannossa. Myös siirrettävät sahat säilyvät tärkeänä maaseudun palveluna, vaikka yrittäjätverkko harvaneekin. Maatiloille ja muille asukkaille on eduksi, että sahatavaraa on mahdollista teettää omista puista.

"Rahtisahaus on hyvä luonnonvara. Sitä täytyy pitää yllä."

HENRIK SCHÄFER

Palkintoja, puheita ja tanssia

Talvisahauspäivät ovat yrittäjille paitsi ammatillinen myös sosiaalinen tapahtuma. Lauantaina juhla-ateriaa seurasivat palkinnot, puheet ja tanssi elävän bändin tahdissa.

Vuoden sahayrittäjinä palkittiin Wood-mizer-vannesahaja maahantuovat Kati ja Howard Blackbourn sekä Sulho Pietikäinen Toijalan koneterä Oy:stä.

Kansanedustajia oli paikalla kaksin kappalein. Markku Rossi (kesk.) korosti puheenvuorossaan pienyritysten tärkeyttä ja kertasi eduskunnan valiokunnissa tehtyä työtä sahureiden aseman helpottamiseksi cemerkintäpakon edessä.

Ammattiveljensä kanssa juhlinut Teuvo Hakkarainen (ps.) toi julkii perheyriityksensä historiaa. Viitasaarelainen Haka-wood on ostanut jo kahdeksan sahalaiteita samalta kotimaiselta valmistajalta.

HENRIK SCHÄFER

» Ihmeellistä, miten hankaloitetaan rakentamista. Aina on rakennettu puusta, eikä ole taloja sortunut. «

ANITA SIEVÄNEN

» Taso on nousutt, ja koneiden merkitys siinä on ollut suuri. «

LAURI PORKKALA

Ce-pakon soveltaminen vaihtelee kunnittain

ALAVUS (MT)

Vaikka eri tahot ovat tiedottaneet ja kurssittaneet sahureita ahkerasti ce-merkinnän vuoksi, epävarmuus jatkuu. Rakennuslainsäädäntöä soveltavat kuntien viranomaiset, ja käytännön vaihtelevat eri puolilla maata. "Meidän kunnassa ei ole vielä vaadittu lujuuslajittelua", toteaa kiertävä sahuri Pekka Kangasniemi Sastamalaasta. Kangasniemi kävi kuitenkin talvisahauspäivien yhteydessä järjestetyn ce-merkintäkurssin -varmuuden vuoksi, jos laintul-kinta tiukkenee.

Iläisellä Jouni Mähösellä on lujuuslajitteluokudet.

"Mutta Iissä ei tarvita vielä ce-merkintää. Odotan, että minhin se asettuu tämä homma", Mähönen toteaa.

"Ihmeellistä, miten hankaloitetaan rakentamista. Aina on rakennettu puusta, eikä ole taloja

sortunut", päivittelee "sahurin muijaksi" esittäytyvä Mähösen puoliso Anita Sievänen.

Sekä Mähösen ja Sieväsen että Kangasniemen asiakaskunta on maaseudulla. Uusia asuinrakennuksia varten ei juuriakaan enää sahata, vaan tarve tulee pihapiirin sivurakennuksista ja korjausrakentamisesta.

"Joku ostaa tontin ja sahauttaa sillä seisovat puut", Mähönen kuvaa tavallista tapausta. Sahataravasta tehdään sitten vaikkapa autotalli.

HENRIK SCHÄFER

Pekka Kangasniemellä (vas.) on liikuteltava saha, Jouni Mähösellä ja Anita Sieväsellä sekä kiinteä että "lentävä". Sahuri kannattaa tilata paikan päälle, jos työtä riittää vähintään päiväksi eli noin 100 tukin verran.

Ääni paljastaa lankun lujuuden

ALAVUS (MT)

Mitä tekee kaupan kassan viivakoodinlukijan näköinen laite lankun päädyssä? Viivakoodia ei näy. Eikä vekotin edes piippaa, vaan kopsauttaa kerran vaimaesti.

Kyseessä on ääneen perustuva lujuuslajittelulaite, paljastaa Jaakko Kataja Sateko Finland Oy:stä.

Laitteesta sujahtava pikku vasara kopauttaa puuta, puu resonoi, laite kuuntelee paluuaänen ja päättää sen perusteella, kuinka luja sahe on. "Jos aine olisi täysin homogeenistä, ääni palaisi takaisin samanlaisena. Puun vaihtelevuus muuttaa paluuaäntä. Mitä enemmän ääni muuttuu ja mitä vähemmän äänen teho heikkenee, sen heikompa puu on", Kataja selittää.

Laatu nostaa arvoa

Laite on suunniteltu kolmen yrityksen yhteistyönä. Sitä valmistetaan Hollannissa.

Se kalibroidaan sopivaksi eri maantieteellisille alueille ja puulajeille; esimerkiksi suomalaisen havupuiden lajitteluun tarkoitettu asetus ei sovellu keskieuropaalaisen lankun lajitteluun.

Lajittelulaite maksaa 12 500 euroa. Tavallisesti piensahalla lajitellaan ilman koneita visuaalisesti, eli laatuluoikka määrytty sahataravan ulkonäön perusteella. Miksi sahaajan kannattaa korvata näkökykynsä kalliilla koneella?

Käsi käyttöinen lujuusmittari perustuu tietoon äänen värähtelystä puun sisällä.

"Visuaalisen lajittelun ongelma on epävarmuus. Siksi tavaraa lajitellaan liian matalaan laatuluoikkaan."

Tarkempi laatulajittelu voi nostaa lankun kuutiointia kymmenillä euroilla.

Baltiassa investoidaan

Sateko on myynyt Suomeen muutamant laitteen. Baltian maihin menee Katajan mukaan paljon enemmän.

"Jostain syystä siellä ollaan paljon innokkaampia kehittämään tätä sivulinkeinoa."

Kataja syyttää Suomen sahureita turhasta marinasta cemerkintäpakon aiheuttamien kustannusten takia.

"Pitää ruveta ajattelemaan sahausta liiketoimintana. Se tarkoittaa myös investointeja."

HENRIK SCHÄFER